

**D**E onderofficieren, werkzaam op de bureaus van Staf 1 Lk te Apeldoorn, waren niet tevreden met hun lot. „Voor de officieren”, zeiden ze, „worden allerlei bijzondere oefeningen ontworpen met ontspanningen, en 5e colonne-werk, maar waar blijven de onderofficieren? Wij willen er óók wel eens uit!”

Natuurlijk kwam luit.-kolonel W. J. M. Boumans, de commandant van de Staf, dit ter ore en het was niet aan dovemans oren gezegd. Integendeel, hij zette zich aan het piekeren en ontwierp een plan, boordevol verrassingen.

**O**M te beginnen liet hij het gerucht verspreiden, dat in het voorjaar inderdaad een oefening als „Loop-door” I en II ook voor onderofficieren zou worden gehouden. Maar om vast enige oefening te krijgen in het werken te velde zou eind januari een jeeprit worden georganiseerd, waarbij wellicht ook enig loopwerk zou worden ingelast. Voor de jeeprit konden vrijwilligers uit het korps beroepsonderofficieren van Staf 1 Lk zich reeds opgeven.

Het waren er heel wat, die schrijfmachine en bureaustoel wel eens wilden verwisselen voor jeep, stafkaart en kompas. Maar de militaire arts maakte een zekere schifting, omdat van de onderofficieren meer zou worden gevergd dan ze wel vermoedden. Toen daardoor het totaal beneden het vastgestelde minimum kwam, werden enkele onderofficieren, die zich afzijdig hadden gehouden, opgewarmd onder het bekende motto: „Vooruit, doe niet zo flauw, ga toch mee...!”

Zo konden 14 equipes, in totaal 28 man, allen bureau-onderofficieren, in leeftijd variërend van 33 tot 46 jaar, in rang van sergeant-I tot en met adjudant, voor de jeeprit worden ingeschreven. Sommigen verwierven pas onlangs het militair rijbewijs. Ook de Britse sergeant Nicholson,

werkzaam op het bureau van de Britse liaisonofficier bij Staf 1 Lk, behoorde tot de deelnemers.

Dinsdag 30 januari, 's morgens omstreeks tien uur, vertrokken ze welgemoed van het terrein aan de Berghuizerweg te Apeldoorn, voor een rit op routebeschrijving, die hen tegen het vallen van de avond in het bij vele militairen welbekende hotel de Kroon te Epen in Zuid-Limburg bracht.

Vlot kwamen de ploegen hier binnen. 't Was een mooie rit geweest, wel wat koud, want het vroom ook overdag al een paar graden. Maar des te beter smaakte er de militaire erwtensoepp uit het bivak van de Stafcie 1 Lk in het Vijlderbos. Behaaglijk strekte men daarna even de benen, in afwachting van het volgende deel van de rit, een grensbenadering in het Limburgse heuvelland.

Maar de tijd verstreek, zonder dat het vertreksein werd gegeven. En tegen 10 uur gebeurde er plotseling iets heel ongewoons. Overste Boumans, verkleed als Franse parachutist, compleet met de rode baret, liet de 28 onderofficieren verzamelen in een aparte zaal van het hotel, stelde zich voor als Kolonel Sumas van het Bureau Bijzondere Opdrachten, en



Geen Franse para maar ...

## ..... overste Boumans

die de oefening Paradox met vaste hand leidde, ondanks het feit, dat hij gedurende die dagen, gezien de stand van zijn koorts-fermometer onder de wol had gemoeten. Deze foto werd gemaakt op het merkwaardige moment, toen de overste, verkleed als luitenant-kolonel der Franse parachutisten, bekend maakte, dat de jeeprit eigenlijk maar camouflage was geweest en dat nu een volkomen andere oefening, Paradox I, ging beginnen, die heel wat van de deelnemende militairen zou eisen.

## ONDEROFFICIEREN STAF 1 LK BEVRIJDDEN TWEE ATOOMGELEERDEN

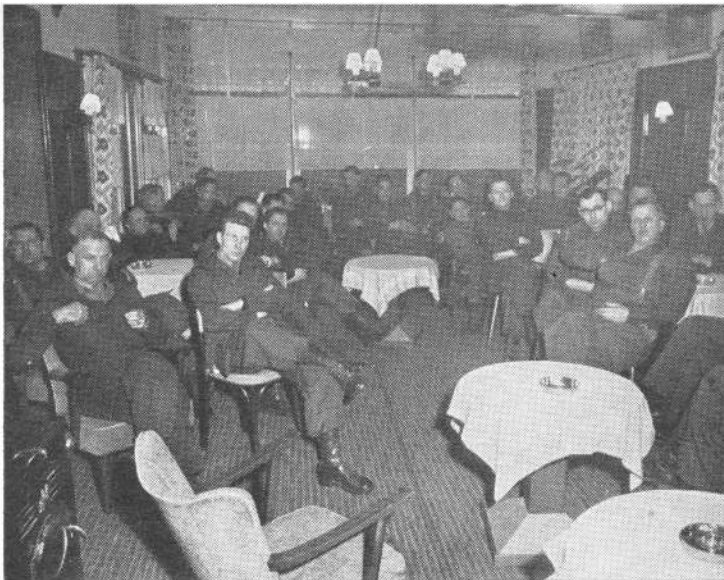
De patrouille-Rosenkamp bestudeert de maquette van de molen te Ubachsberg



vertelde hun daar in ronde woorden dat de jeeprit ten einde was en plaats had gemaakt voor de oefening „Paradox I”. Wat die oefening behelsde kwam in het kort hierop neer: men bevond zich thans in Engeland, in oorlogstijd. Een boven Zuid-Limburg gedropte officier van het Bureau Bijzondere Opdrachten had gerapporteerd, dat daar iets bijzonders aan de hand was, waarvoor hij de hulp van twee patrouilles ervaren parachutisten nodig zou hebben. Over de aard van het te verrichten werk kon hij zich niet uitlaten. De ene patrouille moest worden gedropt in de omgeving van Vaals, de andere bij Eijsden. Vandaar moesten zij zich begeven naar een ontmoetingspunt aan de voet van de uitzichtstoren te Valkenburg, waar leden van de verzetsbeweging hen verder zouden loodsen.

## Verrassing

**D**EZE merkwaardige verandering in de situatie kwam voor alle 28 onderofficieren als een volkomen verrassing. Men had glashard gerekend op een jeeprit en meer niet, en nu bleek de jeeprit slechts



Dit was het critieke moment: overste Boumans vertelt de deelnemers aan de jeep-rit, dat ze aan een heel andere oefening zullen gaan beginnen

een handige camouflage te zijn voor een heel andere oefening waaraan men, naar het zich liet aanzien, voorlopig de handen vol zou hebben.

Maar de mannen namen het sportief op en schikten zich onmiddellijk in hun nieu-

soutane hadden mogen aantrekken. De heer Koekkoek kon zó zijn weggelopen uit een verhaal van Felix Timmermans, de heer Kohl, wat jonger en slanker van postuur — de Roermondse Prins Carnaval van vorig jaar — leek meer op een juist



Sgt. De Matter levert bij sm. Severijns zijn papieren in. Op de voorgrond links sm. Russ

we rol van „ervaren parachutist”. Ze overhandigden aan sergeant-majoor Severijns al hun geld, met uitzondering van f 1,—, ontvingen van sergeant-majoor Brouwer een karabijn en een noodrantsoen, bestaande uit 7 biskwietjes, een blikje leverpastei en een rolletje zuurtjes en begonnen daarna welgemoed aan een plan de campagne.

De ene patrouille van 14 man zou staan onder commando van sergeant-majoor Thijssen, de andere onder sergeant-majoor Rosenkamp, plaatsvervangers sm Russ en sm Wijma.

Omstreeks half elf, in de bitter-koude avond, reden de combi's met de beide patrouilles weg van hotel de Kroon, waar het personeel als afscheidsgroet het plaatje liet draaien met het schone lied: „O, was ik maar bij moeder thuis gebleven...” Bij groepjes van drie werden de para's gedropt resp. in de buurt van Eysden en Vaals, waarna ze gezamenlijk, uiteraard met vermindering van bebouwde kommen en grote wegen — ze waren in vijandelijk gebied! — hun nachtelijke weg zochten naar het vele kilometers verderop gelegen Valkenburg.

Tegen half zes in de morgen kwamen ze hier aan en troffen daar inderdaad twee leden van de ondergrondse, nl. twee R.-K. geestelijken. In werkelijkheid waren dit twee burgers, de heren Koekkoek en Kohl verre familieleden van overste Boumans, die met speciale toestemming van de geestelijke overheid voor deze nacht de

van het seminarium gekomen jonge kape-laan. Hoe dit zij, zij vingden de beide patrouilles keurig op en brachten deze langs allerlei sluipwegen naar de Valkenburgse gemeentegrot. In de altijd milde temperatuur van deze catacomben (12 graden Celsius) doken de para's behaaglijk onder

het stro, om van enkele uren welverdiende slaap te genieten.

Niemand vertoonde ook maar enige neiging om op eigen houtje in de donkere gangen te gaan zwerven. Tevoren was daarvoor trouwens ernstig gewaarschuwd, want alleen de Valkenburger gemeentegrot bevat 90 km gangen, (ontstaan door het eeuwenlang uitgraven van de mergelsteen) een griezelig in duister gehuld doolhof, waarin een niet-ingewijde hopeloos verdwaalt. En dan te weten dat er naast deze gemeentegrot nog tientallen andere grotten zijn, die bijna allen onderling zijn verbonden.

## Tweede opdracht

IN hun met enkele lampen spaarzaam verlichte slaap-spelonken kregen woensdag tegen het middaguur de para's een mand met kippen toegespeeld, die als maaltijd moesten dienen. Het roosteren aan het draaiende spit van de met meer of minder deskundigheid geplukte en schoongemaakte kippen leek ons geen succes: te veel rook en te weinig eetbaar vlees.

Langzamerhand begon men zich gereed te maken voor de tweede en eigenlijke opdracht, waaromtrent allerlei oissingen werden gemaakt. Op een enkele uitzondering na bevonden alle onderofficieren zich, ondanks de voor hen als bureauwerkers ongewone omstandigheden, in een goede conditie en opgewekt stonden ze de vele persvertegenwoordigers te woord, die deze middag dit ongewone militaire bedrijf in ogenschouw kwamen nemen.

In tegenwoordigheid van luit.-generaal P. Gips, commandant 1 Lk, en verscheidene officieren van zijn staf onthulde later op de middag overste Boumans de raadselen van de komende nacht, voor de in gespannen aandacht luisterende „para's”. Deze briefing geschiedde eveneens in een van de gewelven van de gemeentegrot. In handen van de vijand — aldus de leider der oefening — bevonden zich een beroemd atoomgeleerde en zijn assistent. Deze hadden belangrijke zaken ontdekt, waarvan de vijand gebruik zou willen maken. De atoomgeleerde zat opgesloten in het kasteel „Rivieren”, noord van Voerendaal, zijn assistent in de molen bij Ubachsberg. De patrouille Thijssen kreeg de opdracht de atoomgeleerde uit het kasteel te bevrijden en daar tevens een kist buit te maken met belangrijke papieren, welke kist, 20 kg zwaar, herkenbaar zou zijn aan de letters S.J.T.B., afkorting voor de onheilspellende woorden: „Sjouw je te barsten”.

De patrouille Rosenkamp zou de molen moeten omsingelen en de assistent meenemen.



Sm. v. d. Vlag ontvangt een karabijn uit handen van sm. Severijns

Er waren van beide objecten uitgebreide series luchtfoto's gemaakt door vliegers van de KLu. De foto's, waaraan ook de Legerfilm- en fotodienst zijn aandeel had gehad, waren geïnterpreteerd door personeel van de 101 MID-compagnie, waarna men in de camouflage-school te Soesterberg maquettes had vervaardigd, die haarscherp de toestand ter plaatse weergaven. Daar ook in oorlogstijd dergelijke opdrachten kunnen worden verwacht, betekende dit werk een prima oefening voor de betrokken militairen. Langdurig bestudeerden de beide patrouilles de maquettes. Aan de hand van de plaatselijke situatie werden overvalsplannen opgezet en uitgewerkt, waarbij rekening moest worden gehouden met bewaking der beide geleerden door militairen van de Kon. Marechaussee (geleverd door 101 Marbat.).

### Door de nacht naar het doel

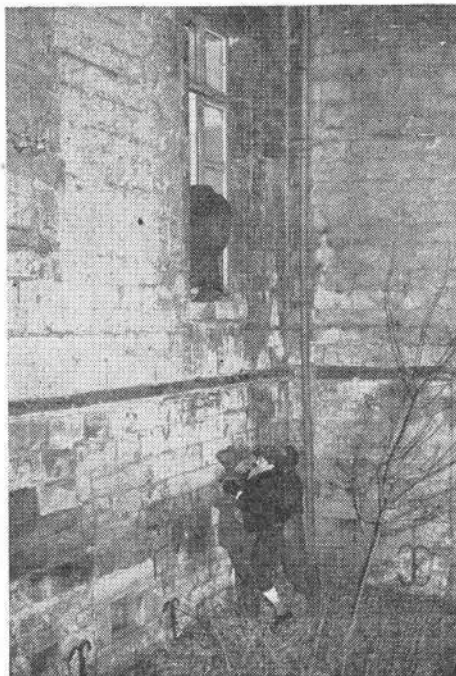
**O**PNIEUW trokken laat in de avond de mannen van de patrouille Thijssen door het stille Zuidlimburgse heuvel-land, nu op weg naar een goed bewaakt kasteel dat ze nooit hadden gezien, maar dat ze toch, dank zij de maquette, tot in details kenden. En ieder wist zijn taak, als straks tot de aanval zou worden overgegaan.

Het uur van tien had al geslagen toen men de overval waagde. Het kasteel, waarvan men in de koude donkere nacht vaag de contouren zag, vertoonde één helder verlicht raam, waarachter men de atoomgeleerde quasi-nerveus heen en weer zag lopen. Ook naast de hoofdingang van het slot was een verlicht vertrek. Daar zetelde de bewaking.

In een droge sloot langs de weg wachtten de parachutisten hun kans af. Die kans kwam, toen een marechaussee-patrouille aan een ronde om de gebouwen begon. In een donkere hoek werd zij door drie man onschadelijk gemaakt. Anderen slopen nu over de slotbrug, lieten zich zakken op een laaggelegen stuk grond langs de slotgracht, dat hen tot onder het verlichte raam voerde.

Een touw werd omhoog geslingerd en bevestigd. Rap klommen de parachutisten naar boven, schoven het raam omhoog en lieten de gevangen atoomgeleerde (gespeeld door de heer Kohl, die nu weer als „burger” was gekleed) zakken, waarna hij snel werd afgevoerd. Een derde deel der patrouille had in de hal de rest der bewakers overweldigd en zich meester gemaakt van de kist S.J.T.B. In een kwartier tijds was alles achter de rug en lag het kasteel weer verlaten als was er niets gebeurd.

Later in de nacht trok de patrouille Rosenkamp naar de molen bij Ubachsberg, waar de assistent gevangen werd gehouden. Ook hier werd een tevoren tot in fi-



De opzet is gelukt! De patrouille Thijssen bevrijdt de atoomgeleerde uit het kasteel „Rivieren”

nesses uitgekiend plan snel en doortastend uitgevoerd, zodat ook dit slachtoffer van de bezettende macht (voorgesteld door de heer Koekkoek) kon worden bevrijd. Tegen de morgen begon het te sneeuwen, waardoor deze patrouille het wel extra moeilijk kreeg op haar terugtocht naar het verzamelpunt. Maar ook zij volbracht haar taak naar behoren en kwam, besneeuwd maar voltallig, op het ontmoetingspunt bij Margraten aan.

In totaal hebben de patrouilles in deze beide nachten ongeveer 45 km afgelegd, maar donderdag waren de onderofficieren nog fit genoeg om een bezoek te brengen aan een brouwerij en aan te zitten aan een zeer gezellige, gemeenschappelijke maaltijd in hotel de Kroon te Epen.

*En wie dacht dat ze, eenmaal terug in Apeldoorn, vrijdags nu wel eens vroeg naar bed zouden gaan, vergiste zich schromelijk. Want vrijwel allen namen die vrijdagavond deel aan de wekelijkse kaartavond in de oo-mess en ze speelden zeker niet slechter dan op andere avonden...!*

R.



Na afloop van de overval op het kasteel, v.r.n.l. adj. De Haan, sm. Thijssen, sm. Hendriks en sgt. v. d. Wiel in gesprek met de pers